

TELEVİZYON PROGRAMLARINDA ÇİZİLEN ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ PROFİLLERİ*

Mustafa ÇELİKTEN

Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi / Kayseri
celikten@erciyes.edu.tr

Yeliz ÇELİKTEN

Kepez İlköğretim Okulu Talas / Kayseri
celikten@yahoo.com

Öz

Bu araştırma; Türk Eğitim Sisteminde olması gereken öğrenci, öğretmen ve okul yöneticisi ile televizyon dizilerinde çizilen portrelerin ne derecede örtüştüğünü irdeleyen bir çalışmadır. Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerle ilgili televizyon dizilerinde çizilen portreler, toplumun genelinin okullara karşı olumsuz “yargılar” geliştirmelerine sebep olabilmekte, eğitim sisteminin okullarda öğretilmeye çalışılan “doğruları” ile çelişmektedir. Veriler, literatür taraması, gözlem ve görüşme tekniklerinin kullandığı çeşitleme (triangulation) yöntemi ile toplanmıştır. Çalışmanın bütünü göz önünde tutularak eğitim sisteminin etkilediği düşünülen kişilere öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Televizyon programı, Portre, Öğrenci, Öğretmen, Yönetici.

THE PROFILES OF STUDENTS, TEACHERS AND ADMINISTRATORS PRESENTED ON TELEVISION PROGRAMMES

Abstract

The research is a study that examines to what extent the student, teacher and administrator portraits presented on television programmes overlap with the ones that should be in the Turkish Education System. The portraits that are presented in relating drama series on television not only cause some negative effects on public towards schools but also contrast with the rules / virtues taught at school. Data were collected by triangulation method that is used literature review, observation and interview methods. Considering the whole research, suggestions made to people affected by the education system.

Keywords: Television program, Portrait, Student, Teacher, Administrator.

* 13-15 Eylül 2006 tarihleri arasında düzenlenen XV. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

“Bir çocuğun eğitiminden tüm köy sorumludur” özdeyişi ile anlatılmak istenilen ana fikir aslında çocuklarımıza eğitim-öğretim vermekle sorumlu olan öğretmen ve yöneticilerin kendilerinden beklenen görevleri yerine getirirken toplumun diğer kurumlarından da destek almak zorunda oldukları yönündedir. Bu kurumların başında sivil toplum kuruluşları, aileler, arkadaş grupları, basın-yayın organları vb. gelmektedir. Özellikle televizyon, hiç kuşkusuz çocukları ve hatta yetişkin bireyleri dahi etkileyebilecek potansiyele sahip kitle iletişim araçlarından biri olduğu gözlemlenmektedir. O artık küçük yerleşim noktalarına kadar girmiş ve insanların büyük bir kısmının zamanlarını karşısında geçirdikleri bir araç haline gelmiştir. Çocuk öğrendiği doğru ya da yanlış birçok bilgiyi artık ondan öğrenmeye başlamıştır. Bütün bu etkenler diğer kitle iletişim araçları içerisinde televizyonun çocuk üzerindeki rolünün daha baskın bir hale gelmesine neden olmuştur. Çocuklar televizyonda gördükleri her şeyi “gerçek” olarak algılayabilmektedir. Bu nedenle televizyon dizilerinde yer alan öğrenci, öğretmen ve yönetici portreleri seyircilerin, özellikle çocukların “model” alabileceği tipler olmasına özen gösterilmelidir.

Ne yazık ki, televizyon dizileri, öğretim programlarında belirtilen amaçların öğrencilere istendik davranışlar olarak kazandırılmasında ve pekiştirilmesinde bazen okuldan daha fazla etkili olabilmektedir. Bu etkileme/etkilenme her yaştaki bireyler üzerinde olabilmesine karşın özellikle ilköğretim çağındaki çocuklarda daha fazla olumsuz davranışlara ve taklitlere sebep olabilmektedir. Günümüzde televizyon kanal sayılarının fazlalığı, çocukların seyredebileceği dizilerin yayın saatlerinin yanlışlığı, çocukların ne gibi televizyon programlarını seyretmeleri gerektiği konusunda ailelerin duyarsızlığı, bu konularda okulda rehberlik hizmetlerinin verilememesi vb. etmenleri de düşünecek olursak konunun önemi daha fazla kendini hissettirecektir.

Televizyon dizilerinde çizilen öğrenci, öğretmen ve yönetici profilleri, çocuklara okullarda öğretilmeye çalışılan “doğrular” ile çelişmektedir. Şöyle ki, Milli Eğitim Sisteminin amaçları arasında; “çevresine saygılı, milli ve manevi değerlerine önem veren, çağdaş ve ileriye gören, taklitten uzak” bireyler yetiştirilmesi ısrarla vurgulanmaktadır. Milli Eğitim Sistemimizde açık bir şekilde belirtilen bu amaçlara rağmen bazı televizyon dizilerinde bu amaçlar kasıtlı olarak görmezlikten gelinmektedir. Örneğin, “hayat bilgisi” dizisinde sınıfın en çalışkan öğrencisine “pısrık, aptal, anti-sosyal” rolleri verilirken, okuldaki bir öğretmen dışında diğer bütün öğretmenler de bir şekilde öğrenci gözünde “önemsizmiş” gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Özellikle anılan dizideki okul müdürü de “ukala, gözünü para hırsı bürümüş, öğrenci ve öğretmenlerini düşünmeyen” rolleriyle hem diğer okul yöneticilerini hem de eğitim sistemi ile ilgisi olan kişileri rencide edici mesajlarla doludur.

Problem Durumu

Özellikle ilk ve ortaöğretim çağlarında bulunan çocuklar başkalarının yaptıklarından çok çabuk etkilenebilmektedir. Bu etkilenme fizyolojik ve psikolojik açılardan olabildiği gibi ailede, arkadaş çevresinde ve televizyonda görülenleri taklit şeklinde de olabilmektedir. Ülkemizde okul, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri konularında yayımlanan televizyon dizilerinin *senaryolarına* baktığımızda büyük bir çoğunluğunun Türk Milli Eğitim Sistemi'nin genel amaçları ile hiç de paralellik göstermediği gözlemlenmektedir.

Bu dizilerde çizilen okul, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticisi portrelerinde sağduyu sahibi seyirciyi rahatsız edecek mesajlar verilmektedir. Öyle ki, bu dizilerde ders çalışmayan, zamanının büyük bir kısmını ders “kaynatmakla” geçiren, her şeyin eğlenceden ibaret olduğunu vurgulayan, gelenek ve göreneklerimize uygun olmayacak söz ve davranışların empoze edildiği bir öğrenci profili çizilmeye çalışılmaktadır. Hatta, dersle ilgisi olmayan, matrak öğrenci rol modelleri “*ideal*” olarak gösterilmekte, çalışkan öğrenciler ise adeta, “*pısrık, psikolojik sorunları olan, arkadaşları tarafından sevilmeyen*” bireyler olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır. Benzer olumsuz mesajlar okul, öğretmen ve okul yöneticileri açısından da gözlemlenmektedir.

Bu noktadan hareketle araştırmanın problem cümlesi “*televizyon programlarında çizilen öğrenci, öğretmen ve yönetici profilleri*”ni irdelemeye çalışmak şeklinde özetlenebilir.

Amaç

Çalışmanın amacı, çocukları ve gençleri konu alan televizyon dizilerinde çizilmeye çalışılan öğrenci, öğretmen ve okul yöneticisi portrelerini bir “eğitimci” gözüyle değerlendirerek, verilen mesajları saptamak, gerçeğe uygunluğunu irdelemek, iyi örnek teşkil edip-etmediklerini mercek altına almak, genelde eğitim sistemimizin özelde de öğrencilerin olası olumsuz etkilenmelerine profesyonel bir platformda dikkat çekmeye çalışmaktır.

Bu çalışmada ulusal televizyon kanallarında yayımlanan öğrenci, öğretmen, okul ve yönetici senaryolarını işleyen dizilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Kriterlere uygun 12 televizyon dizisi en az 4 hafta süreyle izlenmiş, elde edilen bulgular lisansüstü düzeyde ders alan öğrenciler, araştırmacıların meslektaşları ve konu ile ilgisi olacağı düşünülen kişilerle de tartışılarak araştırmanın ilerleyen bölümlerinde açıklanmaya çalışılmıştır.

Önem

Araştırmacılar, birçok televizyon kanallarında gösterilen ve toplumun büyük bir kesimi tarafından seyredilen, öğrenci, öğretmen, okul ve yönetici kavramlarını işleyen dizileri “eleştirel” bir yaklaşımla bilimsel bir platformda tartışmaya açarak, özellikle çocuklarımızı etkilediğini düşündükleri dizilerin yorumunun halkı aydınlatacağı, en azından “eğlence amaçlı” olarak seyredilen dizilere daha eleştirel gözle yaklaşılacağını düşünmektedirler. Ayrıca, bu çalışma akademik anlamda yayımlanan “ilk” çalışmalardan biri olma özelliğini taşımaktadır.

Televizyon Dizilerindeki Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Karakterleri

Her yayın döneminde televizyon kanallarında vizyona giren birçok yeni dizilerle karşılaşmaktayız. Bu dizilerin senaryolarına baktığımızda ise seyirciye olumlu mesajlar verenlerin sayısının oldukça az olduğu gözlemlenmektedir. Özellikle bu dizilerdeki öğrenci, öğretmen, okul ve yönetici gibi eğitimle ilgili mesajlar genellikle olması gerekenin tam tersi şekilde verilmektedir.

Araştırmacılar, okul, öğrenci, öğretmen ve okul yöneticileri kavramlarının televizyon dizilerinde nasıl işlendiğini tespit etmek için belli bir süre izlediği çalışmaları aşağıda okuyucuyla paylaşmıştır.

Öğrenci

Seyredilen dizilerde göze çarpan en önemli karakterlerden biri hiç kuşkusuz öğrenciler olmuştur. Öğrencilere verilen “roller” her nedense “düşünmeyen, sorgulamayan, gününü gün eden, kısa yoldan sınıf geçmek isteyen, başarıyı terlemeden elde edebilmenin yollarını arayan, farklılığı zayıflık olarak gören” olarak kendini göstermektedir. Örneğin, Show TV’de yayımlanan *Hayat Bilgisi* dizisi bunlardan en olumsuz örneklerden birini oluşturmaktadır. Bu dizide öğrencilerin çoğunun oldukça şımarık tavırları vardır. Olumlu bir imajmış gibi sunulan öğrenci karakterleri de tam tersine toplumun kabul etmeyeceği türden öğrencilerdir. Şımarık, ders çalışmaktan ısrarla kaçınan, kopya çekmeyi marifet sayan, okula eğitim için değil de şamata yapmak için gelen öğrenciler oldukça sevimli (albenili) bir şekilde sunulmaktadır. Ancak çalışkan, derslerle ilgili öğrenciler ise pısrık, anti sosyal, sınıf arkadaşları tarafından reddedilen ve alay edilen karakterler olarak empoze edilmektedir. Okulda başarılı ve ders çalışan öğrencilere verilen bu roller yolu ile sanki gizlice “Okul ve dersler boş şeylerdir, ders çalışmak zaman kaybıdır, kopya çekerek de rahatça başarılı olabilirsiniz” gibi istenmeyen mesajlar verilmektedir.

Ayrıca, bu araştırma amacıyla izlediğimiz dizilerde okul öğrencilerinin hayatı sadece kız-erkek ilişkilerinden ibaretmiş gibi anlatılmaktadır. Sürekli olarak birbirlerine aşık olan, kız-erkek arkadaşlarıyla gezip dolaşan veya kavga eden gençler anlatılmaktadır. Bunlar da hayatın gerçekleri sayılabilir. Ancak eğitim-öğretimle ilgili bir dizide olumlu mesajlar vermek yerine ya da eğitim sisteminin sorunlarından kopya çekmek, sigara ve alkol kullanmak, kavga etmek vb. gibi

önemli konular işlenmesi gerekirken, verilen mesajlar kız-erkek arkadaşlığına indirgenmesi diziyi oldukça sığlaştırmaktadır.

Bir de son yıllarda moda olan “cadı” “peri” dizileri de öğrencilerimizin hayalperestlikle, çalışmadan, gayret göstermeden ve terlemeden de hayatta pekala bir yerlere gelinebileceği mesajını vermektedir. Bu diziler değil çocuklarımızı, gençlerimizi dahi etkileyebilmektedir. Fal bakmanın, sihir yapmanın, gaipten haber vermenin yasak olduğu ülkemizde, yukarıda senaryoları kısmen özetlenen dizilerin her akşam televizyon ekranlarından çocuklarımıza mesajlar vermesi düşündürücü bir durumdur. Örnek olarak, Kanal D’ de yayımlanan “*Sihirli Annem*” adlı dizide de diğer pek çok konunun yanında çocuklarının okul hayatlarından bahsedilmektedir. Söz konusu dizinin “*perilerin*” sihir yapması üzerine kurulu konusu çocukları gerçek dışı şeylere yöneltmesi nedeniyle oldukça eleştirilmektedir. Öyle ki, sihir yapmak ya da sihre inanmak 21. yüzyılda çoktan modası geçmiş ve Türk Eğitim Sistemi içerisinde hiçbir şekilde yeri olmayan bir konudur. Eğitim sitemimizde de her yeri geldiğinde öğretmenlerimiz tarafından “çağdışı” olarak gösterilmektedir. Ayrıca, sihirli annem dizisini seyreden öğrenciler de “çalışmadan, terlemeden, gayret harcamadan ‘başarılı olabilme’ hayaline kapılabilmektedirler.

Bu dizilere ek olarak kısa süre yayında kalan “*Lise Defteri*” ve “*Kampusistan*” adlı dizilerin senaryoları da lise veya üniversite öğrencileri üzerine kurulmuştur. “*Lise Defteri*” adlı dizide zengin, oldukça şımarık öğrencilerin gerçek hayattan ve Türkiye gerçeklerinden kopuk hayatları anlatılmaktadır. Öyle ki, bu dizide bazı öğrenciler oldukça pahalı arabayla okula gelmekte, maddi sıkıntılar ve hele de ders çalışma konuları hemen hemen hiç gündeme gelmemektedir. Bu dizide de genellikle ders çalışmaktan uzak, okulla pek de ilgisi olmayan öğrencilerin hayatları işlenmektedir.

“*Kampusistan*” dizisi ise üniversite öğrencilerinin hayatları üzerine kurulu sıra dışı mesajlarla dolu bir dizidir. Burada daha küçük bir şehirden İstanbul’a üniversite okumak için gelen içine kapanık bir kız öğrencinin okula başlamasıyla farklı bir hayat kurması ve yeni arkadaşlar edinmesi konusu üzerinde durulmaktadır. Ancak karakterlerin çoğu ders çalışmakla alakası olmayan ve hatta dizideki öğrencilerin ders çalışmayı yadırgayan gençlerden oluştuğu hayretle izlenmektedir. Üniversite hayatıyla pek de ilgisi olmayan çeşitli olayların da sergilendiği bu dizide de ders çalışmamak, sınıfta şımarıkça karakterler sergilemek, okul dışındaki hayatta boş şeylerle uğraşmak, mümkünse hiç zaman kaybetmeden bir kız veya erkek arkadaş edinmek ve tüm hayatını bu arkadaşına endekslemek üniversite hayatının gerçeklerinden ve gereklerindenmiş gibi ifade edilmektedir.

TRT’de yayımlanan “*Kuzenlerim*” adlı dizide ikisi üniversiteye giden ve birisi de çalışan üç kız kuzenin ve arkadaşlarının İstanbul’daki hayatları anlatılmaktadır. Bu dizi zaman zaman ders çalışmaktan, tiyatro gibi sosyal etkinliklerden bahsetmesine rağmen dizinin ana konu örgüsü yine bu üniversite öğrencilerinin arkadaşlarıyla ve özellikle de kız ve erkek arkadaşlarıyla olan ilişkileri üzerine inşa edilmiş durumdadır. Sanki üniversiteye gitmek bir an önce

kız veya erkek arkadaş edinmekten ibaretmiş gibi gösterilmekte, gerçek üniversite öğrencilerinin idealleri, üniversiteye gitme amaçları, hedef ve hayalleri genellikle pek işlenmemektedir. Böyle bir dizinin TRT gibi milletin vergileri ile desteklenen bir kanalda yayımlanması da büyük bir talihsizliktir.

Yine TRT’de yayınlanan ‘‘Koçum Benim’’ adlı dizi de ‘‘Hayat Bilgisi’’ dizisinde olduğu gibi şımarık, saygısız, hayatla dalga geçen lise öğrencilerinin okul hayatlarını anlatmaktadır. Bu dizide derslerle pek ilgisi olmayan, ama basketbola aşık öğrencilerin spor tutkuları anlatılmaktadır. Okul dışı faaliyetlerin ve spor sevgisinin vurgulanması, öğrencilerin beden eğitimi öğretmenlerine (basketbol koçlarına) olan sevgi ve bağlılıkları, beden eğitimi öğretmenin öğrenciler için gösterdiği çabalar bu dizinin verdiği olumlu mesajlardandır. Ancak sporla aşırı derecede ilgili olan öğrencilerin derslerini pek de önemsememeleri, hatta derslerde şımarık ve ilgisiz tavırlar takınmaları izleyen gençlere gizliden gizliye ‘‘Eğer ders dışı herhangi bir etkinlikle uğraşıyorsanız dersleri pek de önemsemeyebilirsiniz’’ gibi haddini aşan bir mesaj verilmektedir. Halbuki bu dizi sporda başarılı olduğu kadar dersleriyle de ilgili öğrencilerden bahsetseydi çok daha olumlu bir mesaj vermiş olacaktı. Ayrıca bu dizide öğretmenler de pek olumlu olarak temsil edilmemektedir. Genel itibarıyla öğrencilerle olumlu ilişkileri olan öğretmenlerin ilginç özellikleri vurgulanmaktadır. Örneğin; İngilizce öğretmenin baskın bir şive ile konuşması, düzgün bir Türkçe’sinin olamayışı tuhaf bir durumdur. Yine öğrencilerin bazı derslere sırf o derslerin öğretmenleri genç ve güzel bayanlar oldukları için ilgi göstermeleri çok yanlış bir mesajdır. Yine gençlerin dünyası kadın-erkek ilişkilerine indirgenmektedir.

‘‘Kızlar Yurdu’’ son zamanlarda Show TV’de yayınlanmaya başlayan üniversite gençliğiyle ilgili yeni bir dizidir. Adından da anlaşılacağı gibi bir üniversite kız yurdunda yaşananlar anlatılmaktadır. Olumlu insan ilişkilerinin vurgulandığı dizide kızların güzel dostlukları üzerinde durulmaktadır. Ancak okul hayatlarından çok özel yaşamlarında yaşadıkları anlatılmaktadır. Burada görme özürlü bir kız öğrencinin üniversite okuma mücadelesi anlatılarak diziyeye ilginç bir mesaj eklenmiştir. Yine de buradaki öğrencilerin de eğitim-öğretim meseleleriyle pek ilgilendikleri söylenemez. Dizideki öğrenciler sanki İstanbul’a hayatlarını yaşamaya gelmişler gibi bir mesaj verilmektedir. Buradaki yurt yöneticisi de oldukça dikkat çekicidir. Oldukça katı ve kuralcı olan bu yönetici yurdu çok iyi bir şekilde idare ettiğini sanmakta, ancak kızların kendisinin haberdar olmadığı bir çok iş çevirdiğini fark edememektedir. Öyle ki, yurttaki görevliler bile müdirenden tarafta değil, kızlardan yana tavır sergilemektedirler. Burada sertliğin ve aşırı kuralcılığın gençlerle iletişim kurmayı engelleyen en büyük sorunlardan biri olduğu, bunun yerine gençlerle diyalog kurmaya çalışmanın çok gerekli ve önemli olduğu anlatılmak istenmektedir. Bu açıdan yurt müdiresi karakteri aşağılanmadan, gerçek hayatta olabileceği şekilde sunularak doğru bir mesaj verilmeye çalışılmaktadır.

Özetle, öğrenci kıyafetlerine bakıldığında gömlek pantolon ya da etekler dışarıda, kravat iki karış yakanın altında tipler olarak gösterilmektedir. Dizinin bu

kadar eleştirilebilmesine karşın ne yazık ki çocuklarımız bu dizilerdeki olumsuz söz ve davranışları taklit etmekte gecikmemiş ve etkisini hemen göstermiştir. Kopya çekmenin, gününü-gün etmenin, haylazlığın, ders asmanın ve kaynatmanın adeta bir “marifet” olarak sergilendiği, kız-erkek arkadaşlığının örf ve adetlerimize hiç de yakışmayacak boyutlarda olmasının adeta normal bir yaşam tarzı gibi gösterilmesi ve sonuçta da sınıfın hemen hepsinin üniversiteyi kazanmaları bu dizileri izleyen büyük bir kitleyi olumsuz yönde etkileyeceği görüşündeyiz.

Öğretmen

Türk Eğitim Sistemi’nde ve kültürümüzde öğretmenin yeri ve öğretmene verilen değer çok büyüktür. Fakat ne yazık ki günümüzde ilk, orta ve yüksek öğretimde görev yapan öğretmenlerimize gerek öğrenciler ve gerekse toplum tarafından istenilen saygı gösterilmemekte ve her geçen gün ne yazık ki öğretmenlik mesleğinin prestiji düşmektedir.

Öğretmenlerin toplum gözündeki öneminin düşmesine onların ekonomik düzeylerinin kötüleşmesinin yanında medyanın da etkisi hiç yadsınamaz. Öyle ki, günümüzde vizyonda olan ya da belli bir süre vizyonda kalan ve toplumun geneli tarafından seyredilen dizilerin bir çoğunun senaryolarındaki “öğretmen” profillerine baktığımızda da benzer mesajlar verilmeye çalışılmaktadır. Örneğin, bu dizilerden “Hayat Bilgisi”, “Kampüsistan” ve diğer dizilere baktığımızda bu fikirleri desteklediğini görmekteyiz.

Yine sadece bir öğretmenin kahraman gibi lanse edilmesi, diğer öğretmenlerin ise aşırı dindar veya siyasetle ilgili imajlarla sunulması oldukça olumsuz mesajlar vermektedir. Bir de öğretmenlerin siyaset, ticaret gibi konularla ilgilenmesi kanunen yasak olduğu halde bu dizide özellikle iki öğretmenin çeşitli ideolojik fikirlerini ısrarla ön plana çıkarılmasının amacı anlaşılmamaktadır. Ayrıca bu öğretmenlerin bazılarının okul dışında başka işlerle uğraşırken gösterilmesi öğretmenlik mesleğiyle pek bağdaşmamaktadır.

Öyle bir öğretmen profili ki, her şeyin en iyisini o bilir, adeta elindeki sihirli bir değnekle dokunduğu her sorunu çözer, fakat nedense branşı olan tarih dersini doğru-dürüst anlatamaz. Şöyle ki, izlemeye aldığımız zamanlarda gösterilen bölümlerin hemen hiç birinde anılan tarih öğretmeni ders anlatmamış, sadece falan sayfayı açın okuyun demekle yetinmiştir.

Öyle bir tarih öğretmeni ki, sevgililer gününü sınıfında kutladığı halde Çanakkale Savaşları, Sivas Kongresi ve İstiklal Savaşlarımızdan nedense hiç bahsetmemiştir. Her ne amaçlamışsa ağzına sakız ettiği “hoca camide” tekerlemesi ile milletin manevi değerleri ile sürekli olarak oynamayı bir marifet saymıştır.

Eğer model bir öğretmen ise ya da olmaya çalışıyorsa sınıfta ders anlatması bakımdan da model olması beklenirdi. Hani ne güzel söylenmiş, “tarih yazmak

tarih yapmak kadar önemlidir”. Biz de diyoruz ki, “öğrencilerine milletin tarihini hakını vererek anlatmak da tarih yazmak kadar önemlidir.”

Örneğin, senarist çağdaş öğretiminden o kadar uzak ki, dizinin başrolünü oynayan öğretmen öğrencileri “sözlü yaparım, dışarı atarım, bir veririm” vb. gibi ilkel yöntemlerle korkutmaya çalışmaktadır. Anılan öğretmen, seyrettiğimiz hemen hiçbir bölümde ders anlatırken bilgisayar, tepegöz, İnternet vb. gibi teknolojik imkanlardan yararlanmamıştır. Ders kitabınızın şu sayfasını açın ve okuyun direktifi ile ders işlemeye çalışmaktadır. Çünkü senaristin amacı ne yazık ki eğitim öğretim konularında olumlu mesajlar vermek değil, olumsuz mesajlar pahasına da olsa dizinin yayınlandığı kanalın seyredilme oranını arttırmaktır.

Yönetici

Bugün çeşitli denemeler göstermiştir ki, iyi bir yönetici bir kuruluşun başarıya ulaşmasında en önemli unsurdur. Eldeki kaynaklar, imkanlar aynı olduğu halde iyi bir yönetici elinde başarıya ulaşan kuruluş, kötü bir yöneticinin yönetiminde verimsiz bir çalışma sergileyebilmektedir¹.

Peker’de², okul örgütlerinin amaçlarına ulaştırılmasında en önemli sorumluluğu, okulu idare eden yöneticilerden beklediğinin altını çizerek örgütlerin, ellerindeki madde ve insan kaynaklarını etkin ve verimli bir biçimde kullanarak amaçlarına ulaşmalarının temelinde; yöneticilerin yönetim bilgileri, becerileri, tutumları ve sorun çözme yeterliklerine sahip olmalarının yattığını savunur. Bu nedenledir ki, eğitim yöneticileri, eğitim sürecinin etkili anahtarları³, okulun yasal liderleri, okulda otorite ve gücün en önemli simgesi ve sahibidirler⁴.

Okul yöneticilerinin araştırmalarla da desteklenen önemine rağmen ne yazık ki onlara gereken değer verilmemekte ve hatta duruma göre okul yöneticileri toplumun gözünde rencide edilebilmekte, öğrencilerin, öğretmenlerin ve özellikle toplumun gözünde küçük düşürülmeye çalışılmaktadır. Dizideki okul müdürü karakteri, etkili, çalışkan, başarılı okul müdürlerini de maalesef ‘diğerleri’ ile aynı kefeye koymakta ve paragöz, asabi, okulu ticarethaneye dönüştüren birileri olarak zan altında bırakmaktadır.

Sonuç olarak öğretmen, öğrenci ve yönetici karakterleri içeren dizilerin topluma pek de olumlu mesajlar sunmadıkları rahatça söylenebilecek bir gerçektir. Öyle ki, öğrenciliğin şımarıklık yapmak, ders çalışmadan sınıf geçmek ve ustaca kopya çekmekten ibaret olduğu izlenimleri verilmektedir. Ayrıca ergenlik çağındaki ve ilk yetişkinlik dönemindeki gençlerin hayatında kız-erkek (karşı

¹ Nuri Tortop (1999). *Personel Yönetimi*, Altıncı Baskı, Ankara: Yargı Yayınları.

² Ömer Peker (1994). *Yönetici Eğitimi*, 2. Baskı, Ankara: TODAİE.

³ OECD (1991). *Ireland: Review of National Policies for Education*. Paris.

⁴ Kemal Güçlüoğlu (1985). *Eğitim Yönetiminde Karar ve Örnek Olayla*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

cinsle olan) ilişkilerinin çok önemli olduğu herkesin kabul edeceği bir gerçektir. Ancak bu dizilerde gençlerin hayatının kız-erkek ilişkilerinden ibaretmiş gibi gösterilmesi çok yanlış bir durumdur. Tüm bunların yanı sıra toplum gözünde saygın bir imajı olan öğretmen ve müdür karakterlerinin de sırf komedi dizisi yapmak uğruna bu kadar dejenere edilmesi mi gerekmektedir? Üniversite gençlerinin de amaçsız insanlarmış gibi sunulması da toplumun üniversitelere bakış açısını zedeleyebileceği için pek doğru bir davranış değildir. Bu tür diziler çekilirken topluma verilen psikolojik ve sosyal mesajlar özenle seçilmelidir.

“Bir okulun başarısından da başarısızlığından da sorumlu tutulan okul yöneticileri”⁵, televizyon dizilerinde olumlu mesajlar verecek şekilde işlenebilme şansı bulamamıştır. Halbuki, en azından Milli Eğitim Bakanlığı özellikle TRT Televizyonları ile de koordineli bir çalışma yaparak başarılı konuların işlendiği, anılan karakterler hakkında pozitif mesajların verildiği örnek olayları yayımlamalıdır.

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar

Okul, toplumun eğitim kavramı ve hizmetiyle özdeşleştirdiği kurum, eğitim sisteminin en işlevsel parçası ve üretim amaçlı örgütlenmesidir⁶. “Okul, çok boyutlu bir olaydır ve ülkenin gelişmesi, ilerlemesi, kalkınması ile doğrudan ilgili”⁷ olup önceden belirlenmiş eğitim amaçlarına uygun olarak öğrencilerin davranışlarını değiştirecek veya yeni davranışlar kazandıracak yaşantılar hazırlayıp sunan sosyal bir açık sistemdir⁸. Okul denilen açık sistemin etkililiğinden, çevreye uyumunu sağlamaktan, etkin bir biçimde sürekliliğinden, örgüt içinden ve dışından gelen istekleri yanıtlamaktan sorumlu kişi de okul müdürüdür.

Türkiye’nin genelini düşünecek olursak büyük bir kitlenin evinde televizyon vardır.

Ve de önemli bir kitle televizyonda okunan haberlerin, dizilerde çizilen portrelerin ya da verilen mesajların “*kesin doğruluğuna*” inanabilmektedir. Hal böyle olunca, televizyon dizilerinin olumlu mesajlar vermesinin ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Özetle, okulda öğretmenlerin vermeye çalıştığı bilgiler, davranışlar, okul dışında da aileler, akran grupları, arkadaş çevresi ve özellikle televizyon, radyo vb. kitle iletişim araçları tarafından desteklenmediği sürece, ekonomik bakımdan ne

⁵ Mustafa Çelikten (2004). Bir Okul Müdürünün Günlüğü, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı:1.

⁶ Aytaç Açıkalin (1998). Toplumsal, Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği. Ankara: PEGEM.

⁷ MEB (1993). Ondördüncü Milli Eğitim Şurası: Raporlar, Görüşmeler, Kararlar. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

⁸ İbrahim E. Başaran (1993). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

kadar ilerlersek ilerleyelim, “çağdaş medeniyetler” seviyesine ulaşamayacağız. Araştırmanın giriş kısmında belirttiğimiz “bir çocuğun eğitiminden tüm köy sorumludur” özdeyişi ile de bu mesaj verilmeye çalışılmaktadır.

Öneriler

Öğrenciler her şeyi kısa yoldan ve külfetsiz elde etmeye çalışmaktalar ve onlara hayatın bir “sınav” oluşu ve hayattaki önemli şeylerin hep çalışarak, gayret sarf edilerek olması gerektiği, “zirveye uçarak gelinebileceğini ama böyle gelişlerde zirvede fazla kalınmayacağı” mesajı verilmelidir.

Bazı televizyon programlarının olumsuz içerikleri hiç farkında olmadan bireyleri sorumsuzluğa itebilmektedirler. Gözlemlediğimiz kadarıyla veliler bu ne yazık ki gerekli duyarlılığı göstermemektedirler. Yukarıda da örnek verdiğimiz gibi öğrenciler öğretmenlerle olan ilişkilerini bu dizilere göre yönlendirmekte, dizilerdeki oyuncuların giyim tarzlarını, saç şekillerini, konuşma tarzlarını örnek olarak hayata geçirmektedirler. Bu problemlere önlem alınmadığı takdirde başarılı bireyler yetiştirmek için çırpınan yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin görevleri zorlaşacaktır.

Sonuç olarak Türk Eğitim Sisteminde ideal **Yönetici:** İlişkilerinde demokratik, güdüleyici, vizyon sahibi, yenilik ve değişikliklere açık; **Öğretmen:** öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun öğrenme ortamları hazırlayabilen, alanındaki yenilikleri takip eden ve değişikliklere çabuk adapte olabilen, teknoloji kullanmaya yatkın ve kendini geliştirmeye önem veren; **Öğrenci:** araştırmacı, sorgulayıcı, iletişim kurma becerisine sahip, yaratıcı üretken ve takım çalışmasına yatkın olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Açıkalın, A. (1998). *Toplumsal, Kurumsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: PEGEM.
- Başaran, I. E. (1993). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Çelikten, M. (2004). Bir Okul Müdürünün Günlüğü, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı:1, ss. 123-136.
- Güçlüol, K. (1985). *Eğitim Yönetiminde Karar ve Örnek Olayla*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- OECD (1991). *Ireland: Review of National Policies for Education*. Paris.
- Peker, Ö. (1994). *Yönetici Eğitimi*, 2. Baskı, Ankara: TODAİE.
- MEB (1993). *Ondördüncü Milli Eğitim Şurası: Raporlar, Görüşmeler, Kararlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 23 Yıl : 2007/2 (369-378 s.)

Tortop, N. (1999). *Personel Yönetimi*, Altıncı Baskı, Ankara: Yargı Yayınları.